

Strategi för Sveriges stöd till
demokrati och mänskliga rättigheter i

Ryssland

januari 2010 – december 2013

REGERINGEN

Regeringsbeslut III:1

2010-09-23

UF2010/37579/EC

Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete (Sida)
105 25 STOCKHOLM

Strategi för Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland

1 bilaga

Ärendet

Genom beslut den 6 maj 2010 (UF2010/26799/EC) uppdrog regeringen åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att till Regeringskansliet/Utrikesdepartementet lämna förslag till strategi för Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland under perioden 2010-2013.

Sida har i skrivelse den 11 juni 2010 överlämnat ett förslag till strategi för Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland under nämnda period.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en strategi för Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland i enlighet med *bilagan*. Strategin ska styra insatser inom detta område under perioden 2010-2013.

Regeringen uppdrar åt Sida och Svenska institutet att i enlighet med strategin ansvara för genomförandet av Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland under perioden 2010-2013.

På regeringens vägnar

Gunilla Carlsson

Andreas Tuveßson

Kopia

REGERINGEN

Kopia till

UD FMR
UD USTYR
Ambassaden Moskva
Generalkonsulatet Sankt Petersburg

Likalydande till Svenska institutet

Kopians överensstämmelse med originalet intygas

coll 160

Strategi för stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland under perioden 2010-2013

Sammanfattning

Denna strategi styr Sveriges stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland inom ramen för internationell samverkan för åren 2010 – 2013.

Det övergripande målet för samarbetet är att bidra till en demokratisk utveckling av det ryska samhället och till ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Det ligger i Sveriges och övriga Europas intresse att Ryssland utvecklas till en modern och demokratisk stat och det är därför motiverat att verka för att demokratin i Ryssland utvecklas och fördjupas. Det finns ett fortsatt reformbehov inom områdena demokrati, mänskliga rättigheter och tillämpningen av rättsstatens principer.

Det svenska stödet till demokrati och mänskliga rättigheter ska i första hand inriktas på frågor som rör medier, jämställdhet och partinära samarbete. Det tidigare svenska reformsamarbetet har givit goda resultat inom dessa områden och erbjuder viktiga erfarenheter och kontakter att ta tillvara. Särskild prioritet bör ges åt att stödja unga aktörers demokratisträvanden.

Områden värda att belysa i detta sammanhang är t.ex. villkoren för det civila samhällets organisationer, landets rättssystem, frågor rörande medie- och föreningsfrihet och den komplexa situationen i norra Kaukasus.

Volymen för stödet till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland förutses uppgå till 37 miljoner kronor årligen 2010-2013. Stödet ska huvudsakligen, men inte uteslutande, inriktas på insatser i nordvästra

---

Ryssland. Stöd till insatser avseende mänskliga rättigheter bör även ges till norra Kaukasus.

1. Övergripande mål för strategin och dialogfrågor

Det övergripande målet för strategin är att bidra till en demokratisk utveckling i det ryska samhället och till ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Strategin fokuseras till två tematiska områden: demokrati och mänskliga rättigheter samt jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Regeringens policyer för demokrati och mänskliga rättigheter respektive för jämställdhet och kvinnors roll i utveckling ska vara vägledande för stödet.

Strategins processmål är ett tydligt ägarskap hos ryska partner samt ömsesidigt ansvarstagande. En nära samordning och dialog med andra givare ska prioriteras.

Sverige ska som dialogfråga driva vikten av demokratisering som ett nödvändigt element i Rysslands moderniseringspolitik.

Utgångspunkten är ett rättighetsperspektiv med principerna: ickediskriminering, deltagande, öppenhet, insyn och ansvarstagande. Rysslands internationella förpliktelser och de konventioner för de mänskliga rättigheterna till vilka Ryssland har anslutit sig utgör grunden för arbetet.

2. Stödets inriktning

Stödet till insatser för demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland ska främst avse frågor som rör medier, jämställdhet och partinära samarbete, inklusive närliggande politiska rörelser och organisationer. Stöd till partinära samarbete ska tolkas i vid bemärkelse och bidra till en demokratisk kultur i samhället, bland annat genom främjandet av ett pluralistiskt partiväsende. Insatserna ska huvudsakligen, men inte uteslutande, genomföras i nordvästra Ryssland. Detta omfattar geografiskt Novgorods, Pskovs, Leningrads, Kaliningrads, Archangelsks och Murmansks län samt staden S:t Petersburg och Karelska republiken. Stödet till insatser avseende de mänskliga rättigheterna bör även inkludera norra Kaukasus.

2.1 Mål och prioriteringar

Sveriges stöd ska inriktas mot följande tre verksamhetsmål till stöd för det övergripande målet för sektorn. Särskild prioritet bör ges åt att stödja unga aktörers demokratisträvanden. En bred och inkluderande ansats ska styra val av målgrupper:

i) *Stärkt yttrandefrihet*

Målet ska uppnås genom att:

- Stärka oberoende nya och traditionella medier;
- Främja undersökande journalistik;
- Stärka civilsamhällesorganisationers ansvarsutkrävande roll (så kallad "watchdog-funktion").

Vid val av insatser ska särskild vikt läggas vid att stärka yttrandefrihet genom stöd till såväl traditionella som nya medier, däribland medborgarjournalistik och sociala medier.

ii) *Ökad respekt för och efterlevnad av kvinnors och mäns lika rättigheter och möjligheter*

Målet ska uppnås genom att:

- Söka bidra till att öka kvinnors delaktighet i politiska och offentliga beslut;
- Främja mäns och kvinnors ansvarstagande och deltagande i jämställdhetsarbetet;
- Förbättra kvinnors säkerhet genom att stärka arbetet mot könsrelaterat våld, inklusive våld i hemmet, våld mot kvinnor och människohandel för sexuella ändamål.

Insatserna ska bidra till ökad jämställdhet genom förändring av attityder och diskriminerande strukturer. Stöd bör bland annat gå till män och kvinnor som arbetar för en förändring av könsrollerna och till insatser mot könsrelaterat våld.

iii) *Medborgarnas ökade insyn, inflytande och deltagande i demokratiska processer*

Målet ska uppnås genom att:

- Stimulera demokratiskt engagemang bland aktörer i det civila samhället, inklusive ungdomsrörelser;
- Stimulera demokratiskt engagemang i politiska partier och närliggande politiska rörelser och nätverk;

-
- Stödja demokratins institutioner och ett oberoende rättsväsende. Stöd ska ges till arbete mot korruption och till arbete för öppenhet. Ökad kvalitet i samarbetet ska eftersträvas genom stöd till samarbetspartners kapacitetsutveckling;
  - Bidra till arbetet mot främlingsfientlighet och intolerans, inklusive etniska och religiösa minoriteters samt homo-, bi- och transpersoners rättigheter;
  - Stödja Moscow School of Political Studies.

Att främja utövandet av de medborgerliga och politiska rättigheterna ska vara utgångspunkten för dessa insatser.

3. Genomförande

I samarbetet ska sådana insatser prioriteras som bidrar till att skapa nätverk och plattformar för samarbete mellan demokratiseringens aktörer. Vikten av ömsesidigt engagemang och partners möjligheter till samfinansiering ska betonas i genomförandet. Detta är särskilt viktigt vid institutionssamverkan.

Den erfarenhet och kompetens från tidigare samarbeten, som på svensk sida bland annat finns hos representanter för näringslivet, det civila samhället, inklusive partianknutna organisationer, och myndigheter, ska i största möjliga mån tas till vara.

Stödet ska kanaliseras via svenska eller internationella aktörer där det är fördelaktigt, t.ex. i samarbetsinsatser där den ryska parten har en begränsad kapacitet att administrera stödet eller där det finns en begränsad möjlighet till uppföljning och insyn, t.ex. i samarbeten i norra Kaukasus.

Direktstöd till ryska samarbetsorganisationer kan bl.a. bli aktuellt om det medför att organisationerna också stärks som aktörer för demokratisk utveckling. Detta stöd kan med fördel inkludera svensk expertis eller andra former av Sverigerelaterade stödfunktioner. Vid genomförande av insatserna ska resultatstyrning, kostnadseffektivitet och hållbarhet uppmärksammas.

4. Samarbetsformer

Huvudsaklig prioritet ska vara att stärka det civila samhällets roll som demokratisk kraft i samhällsutvecklingen. Ett flexibelt

förhållningssätt med kontakter med olika slags samarbetspartner ska vara en utgångspunkt.

Mindre och lokalt förankrade insatser bör prioriteras. Säkerhetsarrangemang samt riskhantering ska prioriteras. Samarbete med andra givare ska eftersträvas.

5. Tidigare resultat, samverkan med andra givare och komparativa fördelar

Det svenska utvecklingsarbetet med Ryssland tillfördes under perioden 1990 – 2007 sammanlagt 3,9 miljarder kr för finansiering av olika insatser och projekt. Som mest (under 2004) uppgick årsvolymen för samarbetet till mer än 500 miljoner kronor. Huvudsakligen avsågs detta stöd till insatser i nordvästra Ryssland.

Under 2005 fattade regeringen beslut om utfasning av utvecklingsarbetet, vilket avslutades vid årsskiftet 2008/09. Sedan 2007 finansieras stöd till insatser för de mänskliga rättigheterna i Ryssland inom ramen för internationell samverkan.

Enligt en utvärdering av det nu utfasade biståndet till Ryssland låg en del av stödets styrka i dess förankring hos lokala och regionala aktörer. Sidas och Svenska institutets sätt att arbeta med reformstödet till Ryssland engagerade en stor mängd människor i båda länder. Med begränsade resurser att tillgå bör Sveriges stöd till Ryssland enligt slutsatserna i utvärderingen fortsatt vara koncentrerat till insatser i de nordvästra delarna av landet och bygga vidare på det kontaktnät som etablerats där.

Bland resultaten av det tidigare stödet märks stärkt kapacitet hos kommunförbunden i nordvästra Ryssland att driva frågor om lokal demokrati, kommunal service och medborgarinflytande i dialog med den regionala statsmakten. På det lokala planet har kommunala partnerskap och trepartssamarbeten dessutom lagt grunden för fortsatt samarbete mellan kommuner. På medieområdet har den professionella kapaciteten hos ett stort antal skrivande journalister stärkts genom utbildningar på olika teman, t.ex. modern och undersökande journalistik samt nyhetsadministration. Förändringar i såväl redaktionellt innehåll som layout är resultat av dessa utbildningar. Till de senare årens resultat hör bland annat att journalister från norra Kaukasus har utbildats med hjälp av svensk expertis.

Bland resultaten inom området jämställdhet märks ett stärkt kvinnligt deltagande i näringsliv och politik, införandet av könsuppdelad statistik i regionala statistikpublikationer, ett ökat medvetande om problemen med människohandel och stärkt kapacitet vid ett kriscenter för våldsverkande män i S:t Petersburg. Homo-, bi- och transpersoners rättigheter har belysts i flera svenskfinansierade insatser som bland annat rönt framgång vad gäller ökad tillgång till läkarvård för dessa grupper.

Sverige deltar aktivt i den internationella givarkretsens samordning av internationellt stöd till demokrati och mänskliga rättigheter, främst i form av informationsutbyte av informell karaktär. Förenta nationernas flyktingkommissariat UNHCR samordnar frågorna rörande samarbete kring säkerhet och humanitärt stöd i norra Kaukasus.

Ett antal bilaterala, multilaterala och privata givare inom området för människorätt och demokrati planerar att minska eller fasa ut sitt stöd. Somliga har redan avslutat stödet, exempelvis kanadensiska CIDA, brittiska DFID och Ford Foundation. Ett antal privata stiftelser, däribland MacArthur Foundation och Charles Mott Foundation, har minskat sin verksamhet. Ryssland har uppmanat Förenta nationerna att minska sin närvaro i landet. EU:s program har delvis minskat i volym även om EU fortfarande dominerar bland givarna till demokratisering och mänskliga rättigheter. Bland de större bilaterala givarna finns USA, Nederländerna, Norge och Finland. Oak Foundation är en privat stiftelse som ökar sitt samarbete med Ryssland på detta område.

6. Belopp

Beloppet för stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland förutses uppgå till 37 miljoner kronor per år under strategiperioden 2010-2013. Merparten ska hanteras av Sida. En viss del av beloppet hanteras av Svenska institutet med fokus på insatser inom områdena media och jämställdhet.

7. Risker och riskhantering

Samarbete med länder inom området demokrati och mänskliga rättigheter kräver lyhördhet, stor kunskap om förhållandena i landet och särskild omsorg vid utarbetandet av insatserna.

Insatsrelaterade, externa risker utgörs främst av säkerhetsrisker för individer. Bland interna insatsrisker återfinns bristande organisationskapacitet och organisationsstrukturer som kan hindra insatsresultatens genomslag och hållbarhet. Ryska aktörer har svårigheter att leva upp till Sidas resultatbaserade rapporteringskrav. Korruptionen utgör en avsevärd risk.

Sveriges möjligheter att verka för att strategins mål uppfylls är beroende av utvecklingen i Ryssland, inte minst genomförandet av reformer.

Trots bristande demokrati och behov av att stärka respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna, rättstaten och de politiska institutionerna torde den utveckling mot ökad individuell frihet som pågått i Ryssland under de senaste 20 åren fortsätta. Den enskilde ryske medborgaren är idag friare att välja yrke, resa, utbilda sig samt skaffa sig information och en inkomst. Denna utveckling är en förutsättning för Sveriges möjligheter att bedriva ett meningsfullt samarbete med Ryssland inom området demokrati och mänskliga rättigheter.

8. Uppföljning

Genomförandet av strategin ska följas upp i enlighet med regeringens riktlinjer för samarbetsstrategier (UF2009/90457/USTYR).

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Telefon: 08-405 1000, telefax: 08-723 11 76, webbplats: www.ud.se

Omslag: UD-PIK-INFO, tryck: XGS Grafisk service, 2010

Artikelnummer: UD 10.098